

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗА ПРЕДЛОГ УРЕДБЕ О ТРЖИШНОЈ ПРЕМИЈИ И ФИД-ИН ТАРИФИ

ПРИЛОГ 2: Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

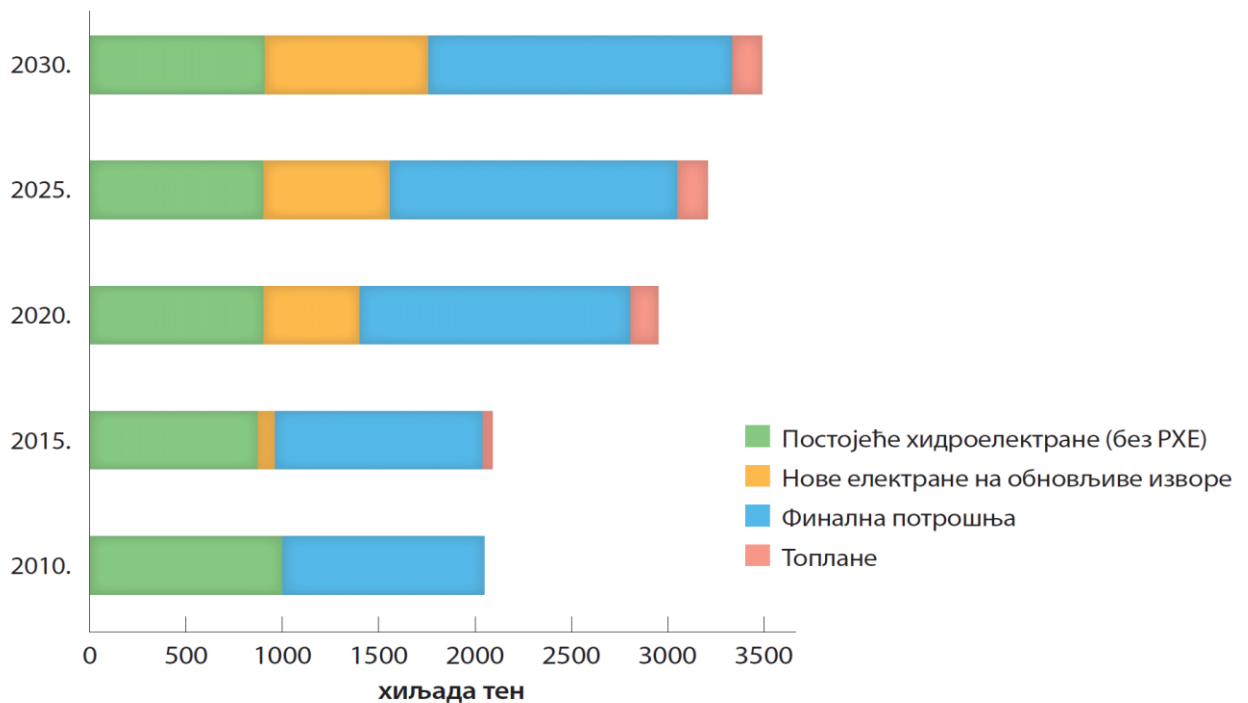
1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

У току је израда Интегрисаног националног енергетског и климатског плана који треба да дефинише показатеље који се прате у области обновљивих извора енергије и њихове вредности.

До доношења Интегрисаног националног енергетског и климатског плана, једини документ јавне политике који садржи основне показатеље и његове вредности за област обновљивих извора енергије је Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године (у даљем тексту: Стратегија).

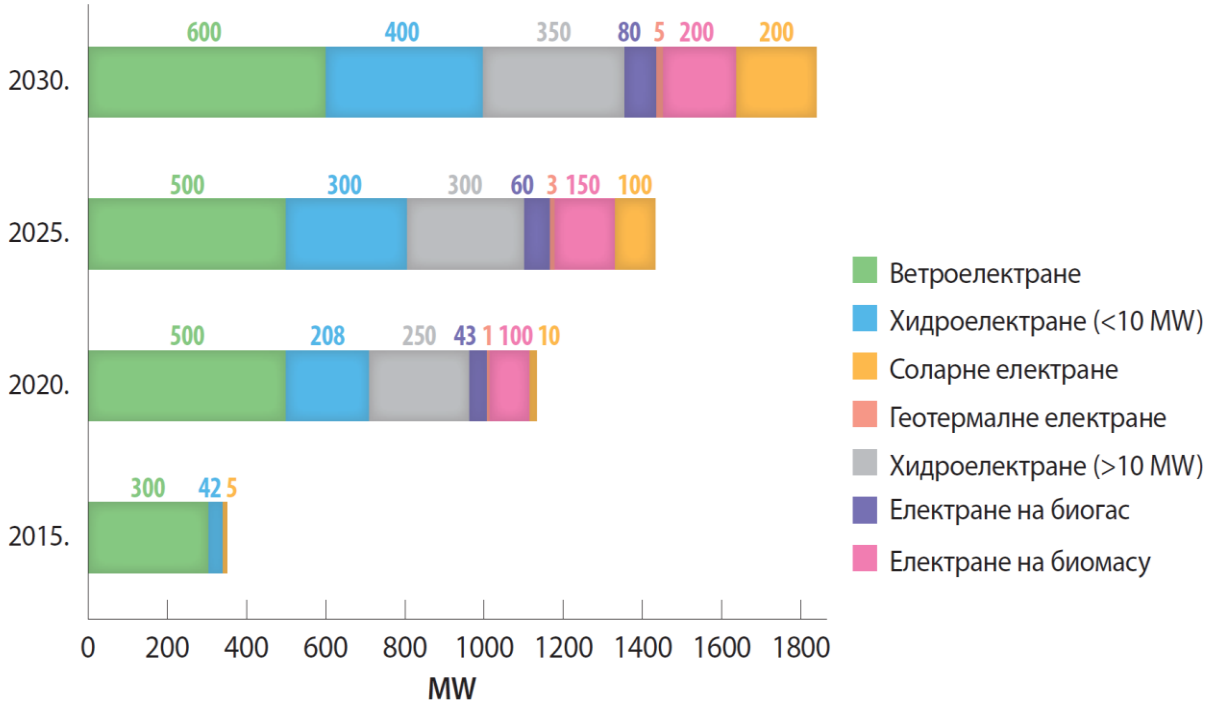
У Стратегији се утврђује да је Република Србија усвојила Национални акциони план за ОИЕ као оквир за промоцију енергије произведене из обновљивих извора (престао да важи 31.12.2020.године) и поставила је обавезне националне циљеве за учешће енергије из обновљивих извора у бруто финалној потрошњи енергије (27%) до 2020.

Стратегија је циљеве повећања удела обновљивих извора у бруто финалној потрошњи енергије у 2020, 2025 и 2030.години приказала на следећем дијаграму:

Дијаграм 1. - Пројекција коришћења енергије из обновљивих извора

Као показатељ за достизање дефинисаних стратешких циљева Стратегија је одредила раст инсталираних капацитета за производњу електричне енергије коришћењем ветра, биомасе и сунца приказаних на следећем дијаграму:

Дијаграм 2 - Пројекција изградње капацитета за производњу електричне енергије коришћењем ОИЕ

Разлог за праћење наведеног показатеља је што се преко посматрања повећања инсталисаног ОИЕ капацитета може пратити динамика доприноса сектора електричне енергије остварењу постављених циљева у погледу повећања учешћа енергије из обновљивих извора енергије у бруто финалној потрошњи.

2) Која промена се предлаже?

Предлаже се интеграција електрана које користе ОИЕ у процесу производње на тржиште електричне енергије, тако што ће електричну енергију испоручивати на тржиште, а подстицаје ће добијати кроз тржишне премије који представљају додатак на тржишну цену. Тржишна премија биће пливајућа и двострана. Исплаћиваће се као разлика између референтне тржишне цене на берзи и остварене цене на аукцији, при чему ће ОИЕ произвођачи морати да исплате овлашћену уговорну страну у случају да тржишна цена буде мања од остварене цене на аукцији (негативна премија).

У претходном периоду, ОИЕ произвођачи производили су електричну енергију ван тржишта кроз дугорочне уговоре о откупу електричне енергије по гарантованој цени који

су закључивали са гарантованим снабдевачем. Овог пута, тај облик подстицаја задржан је само за мале електране инсталисане снаге испод 500 kW.

Инвеститори ће активно учествовати у одређивању висине подстицаја у поступку аукција кроз надметање у нуђењу најповољније цене откупа, за разлику од претходног периода у коме је држава административно одређивала цене откупа електричне енергије, што треба да доведе нижих трошкова подстицаја.

Поступак доделе подстицаја спроводиће се електронски, путем аукције, а предвиђено је и да се остали управни поступци (стицања статуса повлашћеног произвођача, пренос статуса и други. поступци) дигитализују и спроводе кроз Портал Е-управе, чиме ће се извршити промена у правцу дигитализације процедура.

3) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Промене су неопходне. Прво из разлога спровођења Закона о коришћењу обновљивих извора енергије који прописује законски основ да се ближе уреди поступак аукција, систем тржишних премија и фид-ин тарифа.

Друго, неопходност предложених промена проистиче из потребе креирања правног оквира који ће створити подстицајан пословни амбијент за динамичније инвестирање у области ОИЕ, али који ће истовремено омогућити постепени прелазак ОИЕ произвођача на тржиште и смањење трошкова субвенција за грађане.

Додатно, промене су неопходне и због статуса кандидата за чланство у ЕУ који је Европски савет Републици Србији 1. марта 2012. године, док је одлуку да се отворе приступни преговори са Србијом донео 28. јуна 2013. године. Из опште обавезе која проистиче из процеса приступања ЕУ, да се правни систем Републике Србије усклади са правним поретком ЕУ, промена је неопходна да би се извршило усклађивање са новом политиком ЕУ у области ОИЕ.

4) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Предложена промена утицаће:

- Непосредно на све крајње купце који кроз плаћање посебне накнаде за подстицај повлашћених произвођача уз рачун за електричну енергију сnose трошкове подстицаја.
- Непосредно на учеснике на тржишту електричне енергије, јер ће се први пут појавити капацитети из ОИЕ који ће енергију пласирати на тржиште, чиме ће се омогућити снабдевачима и другим учесницима да купују зелену енергију и тиме озелене свој енергетски микс
- Непосредно ће утицати на повећање ликвидности берзе електричне енергије
- Непосредно ће утицати на раст грађевинске индустрије
- Непосредно ће утицати на електроенергетски систем и развој мреже
- Непосредно ће утицати на развој локалних самоуправа у којима се граде ветроелектране

- Непосредно ће утицати на финансијски сектор који ће имати прилику да пласирају додатна средства кроз кредите и зајмове
- Посредно на читаво друштво које ће имати већи удео ОИЕ у бруто финалној потрошњи, стагнирање емисија гасова са ефектом стаклене баште, здравију животну средину

5) Како је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

У нацртима Уредбе о тржишној премији и фид-ин тарифи и Моделу уговора о тржишној премији, је као одабрано решење предвиђена пливајућа двострана премија која преовладава и у европским земљама које имају тржишну премију као систем подстицаја. Упоредни преглед релевантних земаља у окружењу и Европи показује да је одређење за пливајућу и двострану премију у складу са стандардима који се успостављају Европи. У наставку текста (на енглеском језику) се налази преглед по релевантним европским правним системима, који приказује одређења за пливајућу насупротив фиксне премије и двострану у односу на једнострану премију.

European Policy Comparison

Many European countries have adopted a two-way floating premium (CfD)

	Country	Has a market premium for RES?	Fixed or Floating?	One or two-way?	Allocation by auction?
1	Austria	✓	Floating	Two-way	✓
2	Czech Republic*	✓	Floating	Two-way	✓ (Planned for 2021)
3	Denmark	✓	Floating	Two-way	✓
4	Greece	✓	Floating	Two-way	✓
5	Hungary	✓	Floating	Two-way	✓
6	Ireland	✓	Floating	Two-way	✓
7	Italy	✓	Floating	Two-way	✓
8	Poland	✓	Floating	Two-way	✓
9	Portugal	✓	Fixed / Floating	Two-way**	✓
10	Spain	✓	Floating	Two-way	✓
11	UK	✓	Floating	Two-way	✓
12	Croatia	✓	Floating	One-way	✓
13	France	✓	Floating	One-way	✓
14	Germany	✓	Floating	One-way	✓
15	Netherlands	✓	Floating	One-way	✓
16	Slovakia	✓	Floating	One-way	✓
17	Slovenia	✓	Floating	One-way	✓
18	North Macedonia	✓	Fixed	N/A	✓
19	Bulgaria	× (Guarantees of Origin planned)	N/A	N/A	×
20	Norway	× (Green Certificate)	N/A	N/A	For right to develop projects, but not support
21	Romania	× (Green Certificate)	N/A	N/A	× (Plans to introduce auction-based CfD)
22	Sweden	× (Green Certificate)	N/A	N/A	×

* Note: The premium support in Czech Republic is no longer available for permits receiving a permit after 2013. The existing administrative premium scheme is due to be replaced by an auction scheme later this year.

**Note: The floating option of the market premium is a two-way CfD in Portugal

www.nera.com

The information presented in this table is provisional and some of it is still subject to verification.

3

ПРИЛОГ 3: Кључна питања за утврђивање циљева

1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).

Стратегијом развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године предвиђено је повећање коришћења ОИЕ до 2030. године.

Чланом 65. Закона о енергетици прописано је да је коришћење ОИЕ у интересу Републике Србије.

Жељена промена је смањење употребе фосилних горива и повећање коришћења ОИЕ, које има велики друштвени значај, имајући у виду да ОИЕ обезбеђују заштиту животне средине, доноси велике здравствене користи, обезбеђујући чисту, безбедну енергију, без негативних ефеката и дубоку декарбонизацију друштва.

2) Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доведе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).

Овом Уредбом жели се постићи повећање производње електричне енергије из обновљивих извора електричне енергије уз њихову интеграцију на тржиште и истовремено смањење трошкова субвенција за грађане.

3) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?

Остварење општих циљева утврђиваће се на основу учешћа енергије из обновљивих извора у бруто финалној потрошњи и праћењу података о инсталисаном капацитету ветроелектрана које користе ОИЕ

Прецизнија вредност показатеља биће утврђена у оквиру Интегрисаног националног енергетског и климатског плана.

Посебни циљеви биће праћени преко постигнутих цена на аукцији и броја електрана који пласирају електричну енергију на тржиште.

ПРИЛОГ 4: Кључна питања за идентификовање опција јавних политика

1) Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана „*status quo*” опција?

У обзир су узете фиксна или пливајућа тржишна премија. Фиксна премија подразумева плаћање повлашћеном произвођачу фиксног износа премије за сваки MWh произведене електричне енергије. Са друге стране, пливајућа тржишна премија значи плаћање произвођачу износа који је једнак разлици између референте тржишне цене (то је углавном берзанска цена електричне енергије на организованом тржишту) и цене коју је произвођач понудио на аукцији. Према томе, код пливајуће тржишне премије исплаћени

износ је такав да омогући повлашћеном произвођачу да у сваком обрачунском интервалу добије износ премије који је довољан како би достигао цену понуђену на аукцији.

Такође, пливајућа тржишна премија може бити **једнострана или двострана**. Једнострана премија значи да тржишну премију плаћа само овлашћена уговорна страна повлашћеном произвођачу, док код двостране премије и произвођач плаћа одређени износ (негативна премија) овлашћеној уговорној страни уколико тржишна цена електричне енергије прелази цену коју је произвођач понудио на аукцији. Према томе, двостраност плаћања тржишне премије се огледа у томе што и овлашћена уговорна страна (па самим тим и потрошачи) прима накнаду референтна тржишна цена виша од понуђене.

Нацртом Уредбе је опредељено да тржишна премија буде пливајућа и двострана.

Фиксна премија није изабрана представља високи ризик за ОИЕ произвођаче у тренуцима када су тржишне цене ниске, док са друге стране у време високих тржишних цена електричне енергије фиксна премија се исплаћује иако није економски оправдано.

Због несигурности система фиксне премије за ОИЕ произвођаче и за крајње купце који сnose трошкове подстицаја та опција је искључена из анализе.

Пливајућа премија пружа већу сигурност за ОИЕ произвођаче и примеренија је за тржишта који први пут уводе концепт тржишне премије.

Унутар опција постојала је дилема да ли да се изабере једнострана или двострана премије.

Разлози који су определи да се изабере двострана премије налазе у предностима двостране премије.

Кључне предности се односе на то да двострука премија представља правичније решење за овлашћену уговорну страну односно потрошаче електричне енергије у прави који коначно сnose трошкове плаћања тржишне премије. Ово из разлога што укупна плаћања од стране овлашћене стране могу бити већа у оквиру једносмерне премије, јер произвођач нема обавезу плаћања овлашћеној уговорној страни у случајевима када је цена електричне енергије на тржишту већа од понуђене цене.

Такође, предвиђањем двостране премије се смањује ризик од спекулативних понуда на аукцији. Ово значи да је код једностране премије ризик већи да победници на аукцији имају превише оптимистична очекивања раста цена електричне енергије на тржишту на основу којих заснивају своје неразумно ниске понуде које би се касније показале као нереалне и резултирале у одустајању од развоја пројекта.

Из наведених разлога (одсуство спекулативних понуда), код двоструке премије државни органи добијају поузданије и реалније информације о трошковима су произвођача

које је потребно сносити како би њихови пројекти били одрживи. Такве информације су значајне за даљи развој политике подстицаја у будућности.

Коначно, одлучивање за двострану премију може побољшати ликвидност организованог тржишта електричне енергије јер намеће произвођачима продају по тржишним ценама (уместо по фиксним ценама према дугорочним уговорима са трговцима електричне енергије). Произвођачи су подстакнути да продају према тржишним ценама јер их то штити од ризика скока цена на тржишту у ком случају произвођачи према двостраној премији морају платити овлашћеној уговорној страни негативну премију.

2) Да ли су у оквиру разматраних опција идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?

Предложено је формирање Комисије за спровођење аукција од стране министра надлежног енергетику

1) Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

Изабрана опција неће утицати на расходе других институција

ПРИЛОГ 6: Кључна питања за анализу економских ефеката

1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?

Трошкови изабране опције биће у облику посебне накнаде за плаћање посебне накнаде за подстицај повлашћених произвођача уз рачун за електричну енергију који плаћају крајњи купци, укључујући и привреду.

Користи се огледају у томе што се очекују нижи трошкови накнаде у односу на оне које би сносили у систему фид-ин тарифе који се примењивао до 2021.године.

Раст енергије из ОИЕ може довести и до пада цене електричне енергије

2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

Изабрана опција утиче двојачко на конкурентност привредних субјеката. С једне стране, повећање накнаде за повлашћене произвођаче електричне енергије ће повећати трошкове пословања привредних субјеката који су велики потрошачи електричне енергије, а са друге стране домаћим фирмама које се баве производњом опреме која се користи у области ОИЕ, као и израдом софтвера за управљање радом електрана на ветар донеће веће приходе. Такође, брза електричне енергије биће ликвиднија с обзиром на то да ће произвођачи који остварују тржишне премије продавати електричну енергију и преко берзе.

3) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

Изабрана опције не утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација.

ПРИЛОГ 7: Кључна питања за анализу ефеката на друштво

1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Трошкови изабране опције биће у облику посебне накнаде за плаћање посебне накнаде за подстицај повлашћених произвођача уз рачун за електричну енергију који плаћају крајњи купци, укључујући и грађане.

Очекује се да конкуренција на аукцији доведе до ниских цене електричне енергије за ОИЕ произвођаче које ће утицати да трошкови за грађане буду нижи у поређењу са претходним системом фид-ин тарифе.

Користи за грађане биће у виду смањења загађења животне средине, повећања удела чисте енергије, смањење емисија гасова са ефектом здравствене заштите и дугорочно смањење цене електричне енергије.

ПРИЛОГ 8: Кључна питања за анализу ефеката на животну средину

1) Да ли изабрана опција утиче и у којем обиму утиче на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије?

Коришћење ОИЕ кључно је у борби против климатских промена и загађења животне средине. Имајући у виду да је сектор енергетике, који се доминантно заснива на коришћењу

фосилних горива, највећи емитер гасова са ефектом стаклене баште као и материја које су штетне за здравље људи, коришћење ОИЕ као алтернативних извора енергије фосилних горива, позитивно утиче на животну средину.

ПРИЛОГ 9: Кључна питања за анализу управљачких ефеката

2) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?

Јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције.

3) Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести?

За реализацију изабране опције извршено је унапређење кадровских капацитета, кроз радно ангажовање нових лица у Министарству рударства и енергетике које спроводи аукције.

б) Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?

Изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе на тај начин се поступци спроводе електронски путем на потпуно транспарентан начин.

2) Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

Како се ради о новом систему подстицаја и механизму додељивања права на подстицаје за производњу електричне енергије из обновљивих извора, дошло се до закључка да је неопходно спровести прву аукцију до краја 2021. године како би се тестирали и у пракси применили сви институти и процедуре предвиђене новим Законом о коришћењу обновљивих извора енергије. Након доношења Интегрисаног националног енергетског и климатског плана и плана аукција обезбедиће се стабилност изабраног система подстицаја и његова одрживост.

ПРИЛОГ 10: Кључна питања за анализу ризика

3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

Није препознат ризик за спровођење Уредбе о тржишној премији и фид-ин тарифи.